Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

13 ИЮЛЬ 1968 й. 3-йил чиқиши
ШАНБА
№ 162 (822)
БАҲОСИ 2 ТИЙИН

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ЎЗБЕКИСТОН ТРАКТОРСОЗЛАРИНИНГ ЯНГИ ҒАЛАБАЛАРИ

10 июлда Тошкентдаги трактор йиғув заводида «Т28-Х4» маркали дастлабки беш трактор йиғиб тайёрланди.

Завод директори О. В. Новицкий ЎЗТАГ мухбири билан суҳбатда бундай деди:

— Аввалгиси сингари бу янги трактор ҳам пахтачилик учун мўлжалланган. Унинг сифатлари агротехникани такомиллаштиришда, дала ишларида, меҳнат унумдорлигини оширишда янги имкониятлар очиб беради. «Т28-Х3» тракторида илгариги 40 от кучига эга бўлган мотор ўрнига қўйилган янги 50 от кучли мотор ва кўпайтирилган тезлик диапазонлари оширилган режимларда турли ишларни бажаришга, ҳар гектар ерни ишлаш учун сарфланадиган ёнилғи миқдорини камайтиришга имкон беради. Тракторнинг олдинги ва орқадаги кўприклари, ғилдираклари, электр ускуналари ва бошқа узеллари кучайтирилган. Бунинг натижасида машинанинг чидамлилиги ва мустаҳкамлигини 25 процент кўтаришга, гарантия муддатини оширишга муваффақ бўлинди.

«Т 28-Х4» тракторининг асосий афзалликларидан бири шуки, у тўрт қатордаги пахтани терадиган машинани тортиб бориши мумкин. Заводга бу йил 1850 дона янги трактор тайёрлаб бериш вазифаси топширилди. Бу тракторларнинг кўпи шу мавсумнинг ўзидаёқ далада янги тўрт қаторли «14 хв» терим машиналарини тортиб боради. Ҳозир «Ташсельмаш» заводи шундай терим машиналари ишлаб чиқаришни ўзлаштирмоқда.

Ҳозирги кунда заводимиз коллективи планидан ташқари янги маркадаги неча ўнлаб трактор ясаб бермоқ учун қўшимча имкониятларни изламоқда.

Бундан аввалги машиналар сингари «Т28 х4» трактори ҳам Владимир трактор заводининг ёрдамида ишлаб чиқарилмоқда. Трактор ясайдиган яна бир актив иш участкаси пайдо бўлди. Бу — «Ташавтомаш» заводи бўлиб, у кейинчалик машина йиғиб тайёрлашни ўз зиммасига олади. Ҳозирча эса Ўзбекистон, бутун Ўрта Осиёда тракторсозлик саноатининг тўнғичи — Ўзбекистон трактор йиғув заводининг коллективи ўз куч-қувватини мана шу ишга сарфламоқда.

Корхона 1968 йилда камида 22 минг трактор — ўтган йилдагига қараганда 2 минг дона кўп трактор ишлаб беради. Келгуси йили завод пахтачиликда ишлатиладиган трактор ишлаб чиқариш бўйича кооперацияга кирган корхоналар группасининг умумий ишидаги ҳиссасини кўпайтиради. Ишлаб чиқариш ҳажми кўпайтирилади, деб айтиш учун ҳамма асослар бор.

Биз келажакда пахтачилик учун моторининг қуввати 60-80 от кучига борадиган машиналар конструкциясини тайёрлаймиз. Бундан чиқадики, шундай қувватдаги трактор олти қаторнинг пахтасини терадиган машинани тортиб бора олади.

Тошкентда «Ташавтомаш» заводининг территориясида янги саноат гиганти — Ўзбекистон трактор заводи қурилмоқда. Ҳозир тез суръатлар билан монтаж ишлари олиб борилмоқда.

ЧАПДАГИ СУРАТДА — завод корпусларининг бирини монтаж қилиш.

ЎНГДАГИ СУРАТДА — моҳир пайвандчи Ўрмон Қаҳҳоров.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотолари.

ЯНГИЛИКЛАР, ХУШХАБАРЛАР

БУГУН ПОЛИТЕХНИКА ИНСТИТУТИДА

✦ ✦ ✦

«Барҳаёт Алишер»

Институтнинг асосий биносида «Барҳаёт Алишер» деган темада кўргазма ташкил қилинди. Буюк шоирнинг катта портрети, унинг «Лайли ва Мажнун», «Сабъаи сайёра» асарлари, Ойбекнинг «Навоий» романи, Л. Батнинг «Ҳаёт боғи» ҳамда газета ва журналларда эълон қилинган кўпгина мақолалар кўргазмадан ўрин олган. Кўргазмани ҳар куни кўплаб студентлар, институтга кирувчи абитуриент ҳамда хизматчилар қизиқиш билан томоша қилмоқда.

Яна бир кўргазма

Институт кутубхонасида «Курашаётган Вьетнам» деган темада кўргазма ташкил қилинди. Қаҳрамон халқнинг олиб бораётган ҳақли кураши ҳақида ҳикоя қилувчи материаллар томошабинларда зўр қизиқиш уйғотмоқда.

Ёш мутахассислар

Бу йил институтнинг барча факультетларини 1100 га яқин ёш мутахассис битириб чиқди. Малакали ёш инженерлар яқин кунлар ичида ишлаш учун республикамизнинг турли районларида жойлашган саноат ҳамда қишлоқ хўжалик корхоналарига жўнаб кетадилар.

Программ ўқув қўлланмалари

Институтда «Программалаштирилган ўқув қўлланмалари» деган темада конференция ўтказилди. Тўрт кун давом этган конференцияда Иттифоқимизнинг турли шаҳарларидан келган олимлар 60 дан ортиқ доклад қилдилар. Конференция қатнашчилари Тошкентнинг диққатга сазовор жойлари — Ҳамза номли театр, Кўкалдош мадрасаси, Санъат саройи, Чилонзор қурилишлари, парклар, Ўзбекистон ССР халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси ҳамда бошқа ерларда экскурсияларда бўлишди.

Чехословакияга — практикага

Кимё-технология факультетининг 3 ва 4-курс студентлари ўз практикаларини ўтказиш учун Иттифоқимизнинг турли саноат корхоналарига жўнаб кетишди.

Кимё саноатини автоматлаштириш мутахассислиги бўйича билим олаётган бир группа студентлар эса яқинда ўз ишлаб чиқариш практикаларини ўташ учун қардош Чехословакияга жўнаб кетадилар. Ўз навбатида практика ўтиш учун бир группа чехословакиялик студентларнинг Тошкентга келиши кутилмоқда.

ҚУРИЛИШГА — БИНОКОР КАДРЛАР

Пойтахтимизни қайта тиклаш қурувчилар олдига бирмунча мураккаб вазифаларни қўйди. 1966 йил сентябрь ойида «Главташкентстрой» кадрлар бошқармаси ва кадрлар бўлими бинокор кадрлар тайёрлаш бўйича ўқув комбинати очишни лозим деб топди.

Шу йилнинг октябрь ойида ўқув комбинати ташкил этилди. Дастлабки тўртта группада 120 ўқувчи 3 ой ичида 2-3 разрядли ғишт терувчи, пардозловчи, дурадгор ва бошқа мутахассисликларни эгаллаб, Тошкент қурилишларида ишлаш учун йўлланма олди.

Кейинчалик ўқув группаларининг сони кўпайтирилди ва кўп тармоқли қурилиш мутахассислари тайёрлаш мақсадида кундузги ва кечки бўлимлар тузилди.

Комбинат янги ташкил қилинган вақтда ўқув базаси методик талабларга деярли жавоб бермас эди. «Главташкентстрой» кадрлар бошқармаси ва кадрлар тайёрлаш бўлимининг раҳбарлари З. Сайдалиев, Ю. Черменёв ўртоқларнинг катта ғамхўрлиги ва ёрдами туфайли комбинатнинг ўқув базаси тубдан яхшиланди. Ўқув кабинетлари керакли ашёлар билан тўлдирилди, СССР ва Ўзбекистон ССР ҳунар-техника таълими Давлат комитети билан яқиндан алоқа ўрнатилди. Бизни фанларга оид бўлган кўргазмали материаллар ва программалар билан РСФСР ҳунар-техника таълими Давлат комитети таъминлаб турди.

Ҳозир комбинатнинг жиҳозланган ўқув ва методик кабинетлари, фото ва ўқув лабораториялари, кутубхона, ўқиш зали, спорт ва мажлислар зали мавжуд.

Кутубхона ва ўқиш зали қурилишга оид дарсликлар билан таъминланган.

Ҳамма шарт-шароитлар муҳайё этилган комбинатимизда ўтган ўқув йили муваффақиятли якунланди. 1972 йигит-қиз ўқув комбинатини муваффақиятли тамомлаб чиқди.

Бу ёшлар эндиликда «Главташкентстрой» қурилиш трестларининг турли бошқармаларида меҳнат қилишга киришдилар.

Ўқув комбинатини ўтган йил битириб чиққанлардан М. Абдуллажонова, Р. Жомова, А. Филимонов, А. Исмоилов ва бошқалар ўзлари учун бириктилган объектларни тез ва соз қуришда бригада ишчиларига намуна бўлмоқдалар.

Бу бинокорларни етиштиришда комбинатимиз ўқитувчи ва мастерларидан С. Ляхов, А. Турсунов, А. Цветков, Т. Норалиев, С. Супиев, Обидхўжаевларнинг хизмати каттадир.

Булардан ташқари комбинатимиз «Главташкентстрой»нинг қурилиш бошқармалари учун 7 ойлик бухгалтерлар тайёрлаш курси ташкил этиб 32 бухгалтер ҳисобчи, бухгалтер-кассир ҳамда 60 нормаловчи тайёрлаб берди.

Ҳозирги кунда ўқув комбинатида 9 та мутахассислик бўйича кундузги ва кечки бўлимларда 600 га яқин ёшлар дурадгор, бетончи, пардозловчи, арматурачи, ғишт терувчи, электро-газ пайвандчи, слесарь, экскаватор ва бульдозер машинистлари касбини эгаллаш иштиёқида билим олмоқдалар. Шу билан бирга 72 инженер ва техник ходим ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда комбинатнинг кечки бўлимида малакаларини оширмоқдалар.

Юқоридаги ютуқларидан ташқари айрим камчиликлар ҳам йўқ эмас, «Главташкентстрой»га қарашли 2, 4, 7, 10, 153-қурилиш трестларининг ўқув ишлари мудирлари ва 1, 2-уйсозлик комбинатининг айби билан «Кадрлар тайёрлаш ва уларни ўз вақтида малакаларини ошириш плани» тузиш ишлари оқсаб қолди.

Бу камчиликни бартараф этиш керак.

Юқоридаги трестларнинг ўқув ишлари бўйича мудирлари бинокор кадрлар тайёрлаш ишига етарли аҳамият берсалар ҳамда практикадан ўтказиладиган имтиҳонларни ўз вақтида қабул қилсалар, комбинатимизда ўтказиладиган бирлашган методик секция, йиғилишларга қатнашиб турсалар ишимизда нуқсон бўлишига йўл қўйилмас эди.

У. САИДБОЕВ,
«Главташкентстрой» ўқув комбинати директорининг ўринбосари.

ТЕЛЕФОН «ҚЎРИҚЧИЛАРИ»

Тошкент «Промсвязь» заводининг йиғув цехида ажойиб «қўриқчи» яратилди. Аммо у шаҳар кўчаларида эмас, балки шаҳарлараро алоқа линиясида қўриқчилик қилади. Агар кабелнинг бирор жойида авария рўй берса, у тезда контроль пункти ишчиларига хабар қилади ва авария жойини кўрсатади.

Марказий алоқа илмий-текшириш институтининг Киев филиали яратган «КДВ-1, РПТ» асбоби фақатгина бузилиб қолишни аниқламайди. У нам кириши мумкин бўлган барча сезилмас тешикларни ҳам кабель ичига ҳаво юбориш йўли билан «ямайди». Бунинг учун унга компрессор станциясининг кераги йўқ, оддий баллон бўлса кифоя.

Янги асбобни йиғиш Тошкент заводига топширилганлиги бежиз эмас. Яқинда бу ерда шунга ўхшаш шаҳар алоқа линиялари учун мўлжалланган техникани ишлаб чиқариш йўлга қўйилган эди. Завод жўнатган «қўриқчилар» ҳозир Совет Иттифоқининг бир қанча автомат телефон станцияларида хизмат қилмоқда.

Республика Министрлар Советида

✦ ✦ ✦

ГЎЗАЛ БЎЛАДИ

Республика ҳукумати 1969—1970 йиллари Тошкентда турар жой бинолари қуриш структураси ҳақида қарор қабул қилди. Тошкент область ижроия комитетига 1969 йил учун колхозлардан 425 гектар, 1970 йил учун 423 гектар ер ажратиб бериш лойиҳасини тайёрлаш вазифаси топширилди.

Тошкент шаҳар ижроия комитети, архитектура-планлаштириш Бош бошқармаси ва лойиҳа институтларига кўчалар ва майдонлар, микрорайонлар архитектураси, уларнинг ташқи гўзаллиги, ёритиш системаси масаласига алоҳида эътибор бериш таклиф қилинди.

Марказий районлар қурилишида турар-жой биноларининг янгича лойиҳалари қўлланилади. Катта кўча чеккаси ва майдонлар атрофига жойлашган уйларнинг биринчи қаватлари дўконлар ва маданий-маиший корхоналарга ажратилади.

«Главташкентстрой»га 1969 йили Тошкентдаги 1-уйсозлик комбинати янада такомиллашган уйлар қуриш учун маҳсулот етказиб беради. Деворларнинг ташқи томони сифатли қилиб безатилади. «Ташгипрогор», «Узгоспроект», «ТашЗНИИЭП» ва «Узгипротяжпром» институтларига 1969—1970 йиллари қурилиши керак бўлган объектлар лойиҳасини ўз вақтида битириб бериш вазифаси юкланди.

Янги кўчалар очиш, сув омборлари қуриш, канализациялар ўтказиш плани ва графиги ҳам маъқулланди.

ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ

Куни неча Округ офицерлар уйининг ёзги театри биносида қардош Литванинг «Неман чироқлари» джаз оркестри ўз гастролларини бошлади. 25 кишидан иборат бу оркестр программаси ниҳоятда ранг-баранг ва ажойибдир. Қардош Литва санъаткорларининг маҳорати билан танишган киши қойил қолади.

СУРАТДА: оркестр солисти талантли қўшиқчи Саулюс Лилейкис, оркестрнинг гитарачиси Ричард Зинкявичус жўрлигида лирик қўшиқлар ижро этмоқда.

Ўнгда — эстрада оркестри.

М. НУРИДДИНОВ фотолари.

ФИЛЬМ ОМБОРИ

Тошкентнинг шарқи-жанубий саноат районида Проект ва Қатортол кўчалари кесишган жойда «Главташкентстрой»га қарашли 6-қурилиш трестининг 33-қурилиш бошқармаси коллективи 2400 фильм нусхаларини сақлайдиган Ўзбекистонда энг йирик омбор деворини қуришни меёрига етказмоқда. Қурувчилар шу майдонда уч минг фильм нусхасини сақлайдиган база пойдеворини қуришга киришдилар.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» саҳифаларида

Расмий визит билан Швецияда меҳмон бўлиб турган СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин 11 июлда Стокгольмдаги ҳукумат уйида Швеция Бош министри Таге Эрландер ҳузурида бўлди.

Шу куни А. Н. Косигин билан Таге Эрландер ўртасида музокаралар бўлиб ўтди. Икки томонлама совет — швед муносабатларини янада ривожлантиришга тааллуқли баъзи масалалар муҳокама қилинди.

✦

Ҳиндистон Республикасининг Президенти доктор Зокир Ҳусайн кеча Ленинградда бу ерда билим олаётган ҳиндистонлик студентлар билан учрашди.

✦

10 июлда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши «Космос—231» учирилди. Йўлдош белгиланган орбитага чиқарилди.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

● янгиликлар ● воқеалар ● фактлар

ЁМҒИРЛАР ВА ТОШҚИНЛАР

◆ ДЕҲЛИ. Сўнгги 50 йил мобайнида бўлган энг кучли муссон жалалари Калькуттани жуда катта кўлга айлантириб юборди.

Икки кун мобайнидаги ёмғир миқдори ўтган йилнинг июлида ёққан ёмғир миқдоридан 235 миллиметр кўтарилиб кетди.

(ТАСС).

МЕҲНАТ ВА КАПИТАЛ

● ЯПОНИЯ

Япония почта ва телеграф министрлиги Япония алоқа ходимлари касаба союзи активларидан 178 кишини «жазолаганлигини» эълон қилди. 26 киши ишдан четлаштирилган, 66 ходимнинг иш ҳақи пасайтирилган, қолганларга дакки берилган ва огоҳлантирилган.

Улар алоқа корхоналарида забастовка уюштирганлар деб айбланмоқда.

● ИТАЛИЯ

Рим ва Миланда нашр қилинадиган газеталардан биронтаси 10 июлда дўконларга ва обуначиларга етиб бормади. Бу шаҳарларда янги меҳнат шартномаси тузиш тўғрисида касаба союзлар билан музокаралар олиб боришни маъмурият рад қилганлигига жавобан босмахона ходимларининг 24 соатлик забастовкаси бўлиб ўтди.

● ТУРКИЯ

Истанбулдаги «Дерби» резина буюмлари фабрикасида бошланган 6 кунлик забастовка ишчиларнинг ғалабаси билан тугади. Фабрика маъмуриятининг вакили, иш ташлаганларнинг меҳнат шароитларини яхшилаш ва иш ҳақини ошириш тўғрисида қўйган талаблари қондирилади, деди.

● КИПР

Кипр матбаачилари касаба союзи иш ҳақини 20 процент ошириш тўғрисидаги талаб билан маҳаллий босмахоналарнинг эгаларига бир неча бор мурожаат қилди. Аммо бу талаблар жавобсиз қолдирилаверди. 6 июлда касаба союз босмахона ишчиларини 48 соатлик огоҳлантирувчи забастовка ўтказишга чақирди. Босмахона хўжайинлари бунга жавобан локаут эълон қилдилар. Фақатгина «Харавги» газетаси босмахонаси ходимларининг иш ҳақи касаба союз талабларига мувофиқ равишда оширилди.

(ТАСС).

КХДР ҲУКУМАТИНИНГ БАЁНОТИ

ПХЕНЬЯН, 11 июль. (ТАСС). Корея Халқ Демократик Республикасининг ҳукумати Америка ҳарбийларининг Камбоджа чегараларида давом этаётган иғвогарликларини қоралади.

Корея Халқ Демократик Республикаси ҳукуматининг ЦТАК агентлиги тарқатган баёнотида бундай дейилади: «Америка империалистлари Камбоджага қарши ўзларининг жиноятокорона агрессив ва иғвогарлик ҳаракатларини дарҳол тўхтатишлари керак».

«Илгаригидек, бундан кейин ҳам, дейилади баёнотда, Корея Халқ Демократик Республикасининг ҳукумати ва бутун корейс халқи Камбоджа халқининг АҚШ империалистларининг агрессиясига ва ички ишларига аралашишларига қарши олиб бораётган адолатли курашини актив равишда қўллаб-қувватлайди ва ҳамиша кхмер халқи томонида бўлади».

ЖАНУБИЙ ВЬЕТНАМ. Номаълум солдат олган бу сурат АҚШ расмий доираларининг, Америка солдатлари маҳаллий аҳолини жазолаш операцияларида қатнашмаётирлар, деган бўҳтонларини фош этувчи яна бир далил.

СУРАТДА: америкалик каллакесарлар.

«Уоркер» фотоси — АПН.

ЭРТАГА — БАЛИҚЧИЛАР КУНИ

ОРОЛ БАЛИҚЧИЛАРИ ҲУЗУРИДА

Яқинда журналист-рассом Николай Корнилов Қорақалпоғистон АССРга қилган саёҳатидан қайтиб келди. У автоном республиканинг кўпгина жойларида бўлди. Унинг диққатини айниқса, Орол балиқчиларининг завқли меҳнати ўзига тортди. Уларнинг меҳнатидан илҳомланган рассом мўйқаламини ишга солиб, бир қанча этюдлар чизди.

Расмдаги бу чолни Орол балиқчилари жуда яхши билишади. Камол Калимбетов эсини танибдики, балиқ овлайди. Мана бу расмда денгиз ветерани овлаган балиғини тўрдан олмоқда.

Яна бир меҳнат куни тамом бўлди. Балиқчилар кун бўйи қилинган мароқли меҳнатдан сўнг уйларига тарқалишган. Орол денгизи эса оқшомлари ҳам жуда файзли бўлади. Тунгги чироқлар оғушида у ажиб манзара кашф этади. Расмдаги бу траулерлар тонг отиши биланоқ яна ишга тушади. Балиқчиларнинг янги меҳнат куни бошланади.

Балиқ овловчи бу 4 кишининг бугун роса омади келди. Уларнинг тўрига лаққа балиқлар роса илинди. Ана шундан хурсанд бўлган балиқ овловчилар уйларига ошиқишмоқда.

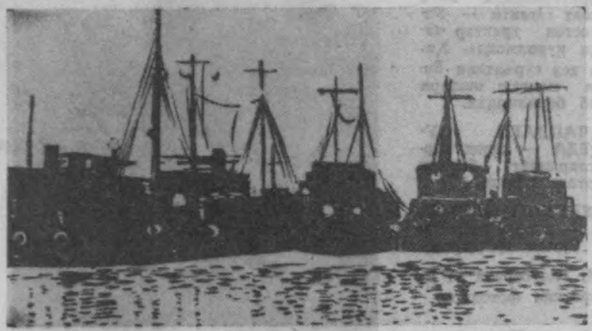

● ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТ АМАЛДА

КОЛЛЕКТИВ МАНФААТИ

Пойтахтимиздаги кўн-галантерея фабрикаси ишлаб чиқараётган маҳсулотларга республикамизда эҳтиёж катта. Корхона коллективи тайёрлаётган ранг-баранг сумкалар, ҳамёнлар, чемоданларнинг бозори жуда чаққон. Ҳозир фабрика ўз маҳсулотларини Ўрта Осиё ва Закавказьедаги қардош республикаларга ҳам юбориб турибди.

Коллектив йилдан-йилга тобора кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқарган сайин фабрика рентабеллиги ошиб, иқтисодий бақувват корхоналардан бирига айланиб қолмоқда. Фабрика ишлаб чиқараётган маҳсулотга талабнинг катталиги реализация топшириғини анча жўн ҳал қилишга, коллективнинг планлаштириш ва моддий рағбатлантиришнинг янги системасида муваффақият билан ишлашига бирмунча ёрдам берди.

Фабрикада иқтисодий ислоҳот амалга оширилганига бир йил бўлди. Коллектив бу вақт мобайнида қатор қийинчиликларни енгиб ўтиб, дурустгина ютуқларни қўлга киритди. Лекин яна кўпгина ишларни амалга ошириш керак.

Коллектив иқтисодий ислоҳотни амалга оширишдан аввал катта тайёргарлик ишлари олиб борди. Инженер-техник ходимлар, хизматчиларнинг иқтисодий билимларини ошириш мақсадида семинарлар ташкил қилинди. Махсус комиссия корхонанинг хўжалик фаолиятини анализ қилиб чиқди. Ортиқча асбоб-ускуналар сотиб юборилди. Савдо ташкилотлари билан алоқа яхшиланди.

Ҳозир фабрикада ҳар ойда мунтазам ўтказиб туриладиган бадиий советга савдо тармоқларининг ходимлари ҳам таклиф қилинмоқда. Бунда улар ишчи ва инженер-техник ходимлар, техника контроли ходимлари, новаторлар олдида сўзга чиқиб, маҳсулот сифати ҳақидаги ўз мулоҳазаларини билдирмоқдалар.

Фабрика янгича системага ўтиб ишлаётгандан бери ойлик ва квартал топшириқларини мунтазам ортиғи билан бажаряпти. Корхонанинг даромади кўпайиб, ишчи ва инженер-техник ходимларнинг ўзлари бажараётган ишдан моддий манфаатдорлиги ошмоқда.

Ўтган йили бу ерда пландан ташқари 27 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинди. Маҳсулот таннархи 42 минг сўмга арзонлашди ва 10 минг 600 сўмлик кўн, 15 минг 700 сўмлик кўн ўрнида ишлатиладиган материаллар, 4 минг 300 сўмлик газмол ва бошқалар тежаб қолинди. Коллектив маҳсулот ассортиментини кўпайтириш ва сортлар бўйича белгиланган топшириқларни ҳам ортиғи билан бажарди. Бир юз тўртта янги модел ўзлаштирилди.

Фабрикада моддий рағбатлантириш фонди 35 минг сўмни ташкил қилди. Шу маблағдан 24 минг сўми ишчиларга қолган қисми инженер-техник ходимларга мукофот тариқасида тарқатилди. Бу ерда ишчилар цехларда ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш, сорт, ассортимент ва иш ҳақи фонди бўйича белгиланган топшириқлар бажарилса, инженер-техник ходимлар эса корхона бўйича маҳсулот реализацияси ва фойда олиш планлари бажарилсагина мукофот пули оладилар.

Коллективнинг беш йиллик учинчи йилидаги муваффақиятлари ҳам чакки эмас. Бу ерда янгича шароитда энг асосий кўрсаткич ҳисобланган маҳсулот реализацияси, фойда олиш топшириқлари муттасил ошириб бажариляпти. Беш ой мобайнида ишчи ва хизматчиларга, инженер-техник ходимларга 15 минг сўм мукофот берилди.

Лекин корхона планлаштириш ва моддий рағбатлантиришнинг янги системаси яратган имкониятлардан яхши фойдаланиш учун яна анчагина ишларни амалга ошириши керак. Фабрика ишлаб чиқараётган маҳсулот сифати жиҳатидан Ленинград ва Ригадаги кўн-галантерея корхоналари маҳсулотидан орқада қолмоқда. Бу ерда ишчиларни маълум бир ишга ихтисослаштиришга яхши эътибор берилмаяпти. Цех ва участкалардаги меҳнат шароити ҳам талаб даражасида эмас.

Айниқса, фабрика олаётган хом ашё материалларнинг кўнгилдагидай эмаслиги маҳсулот сифатига салбий таъсир кўрсатяпти. Шаҳримиздаги металл-фурнитур заводи фабриканинг асосий таъминотчиларидан саналади. Бу корхона ғоят оз ассортиментда, бунинг устига кўпинча сифатсиз металл-фурнитур материаллари етказиб беряпти. Мана шу камчилик бартараф этилса, фабрика ҳозиргидан ҳам сифатли маҳсулотлар ишлаб чиқариш имкониятига эга бўлади.

А. Эгамназаров.

Коммунистик меҳнат зарбдори Мухтор Азизов ўн бир йилдан буён 2-пойафзал фабрикасида бичувчи бўлиб ишлайди. Ўз топшириқларини аъло сифат билан адо этаётган бу пешқадам ишчи бошқаларга ўрнак кўрсатмоқда.

СУРАТДА: пойафзалчи М. Азизов. И. Глауберзон фотоси.

КООПЕРАТОРЛАР МУВАФФАҚИЯТИ

Республика матлубот кооперациясининг ходимлари катта муваффақиятга эришдилар. Улар тухум харид қилиш йиллик планини муддатидан илгари бажарилганлиги тўғрисида рапорт бердилар. 125 миллиондан зиёд, ўтган йилнинг шу вақтидагига қараганда 8300 минг дона кўп тухум харид қилинди. Йиллик топшириқни анча ортиғи билан адо этган Самарқанд, Наманган ва Қашқадарё областларининг кооператорлари бу меҳнат ғалабасига катта ҳисса қўшдилар. Тухум харид қилиш давом этмоқда.

(ЎзТАГ).

ЙЎЛЛАНМА БИЛАН

10-синфни битириб қўлларига етуклик аттестатини олган ўғил-қизларнинг шу кунлардаги режа ва ўйлари катта. Уларнинг бири ўқиш учун институтга шошилса, бирлари жонажон колхоз ва совхозларида қолиб ишлаш мақсадидалар. Яна бирлари эса қурилишга — бинокорликнинг миридан-сиригача ўрганишга ошиқмоқдалар.

Орджоникидзе районидаги бир группа мактабларнинг 10-синфини битирган ёшлар комсомол йўлланмаси билан пойтахт қурилишига келдилар. Ўрта мактабни битирган 60 дан ортиқ комсомол аъзоси «Главташкентстрой»нинг турли қурилиш бошқармаларида меҳнат қилмоқда. Улар орасида Х. Арменов, З. Усенов, Р. Ғозиев, М. Режаметов, А. Абдуллаев, А. Абдусаматов сингари оловқалб комсомол-ёшлар бор.

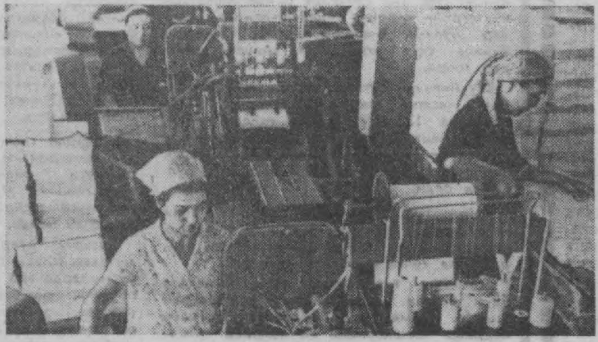

СУРАТДА: Тошкент офсет фабрикасининг брошюра-муқова цехида китоб жилдларини тикиш пайти. Китоб тикувчилардан М. Зияева, Х. Иноятова ва М. Муҳиддинова ўртоқлар ҳар сменада уч ярим — тўрт минг китоб жилди тайёрламоқдалар.

ДИҚҚАТГА САЗОВОР ИШЛАР

Октябрь район хотин-қизлари жамоат ишларида, маданий-маиший юмушларда, болалар тарбияси ва районда уюштирилиб туриладиган шанбалик ва якшанбаликларда фаол қатнашмоқдалар.

Район хотин-қизлар совети бу ишларга доимий раҳбарлик қилиб боради.

Хотин-қизлар совети 9 секция бўйича иш олиб бормоқда.

Советнинг бадиий буюмлар фабрикаси директори Е. Акбарова раҳбарлигидаги ишлаб чиқариш секцияси хотин-қизларни фабрика, завод, қурилиш, транспорт, маданий-маиший муассасаларида ишлашга жалб этишда айниқса фаоллик кўрсатмоқда.

Дарҳақиқат, районнинг қайсибир корхонаси, қурилиш ташкилотлари, транспорт ва алоқа тармоқларига борманг, у ерда ҳалол тер тўкиб ишлаётган опа ва сингилларни кўрасиз. Район ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш 6 ойлик планининг бажарилишида уларнинг қўшган ҳиссаси катта.

Маҳаллаларда одоб-ахлоқ юзасидан суҳбатлар ўтказиш яхши йўлга қўйилиб, эски одатларга қарши кураш кучайтириляпти. Бу хусусда шуни айтиш керакки, районда ўтмиш сарқитлари билан курашувчи 17 та штаб ишлаб турипти. Бу штаблар ҳар ҳафтада 3—4 мартадан рейдлар ўтказади. Хотин-қизлар ўртасида лекция ва суҳбатлар олиб борилади.

Комсомол тўйлари, тантанали никоҳ маросимлари, туғилиш гувоҳномалари, паспорт топшириш сингари янги анъаналар ҳаётимизга тобора сингиб бормоқда.

Районнинг «Янги ҳаёт», «Мевазор», «Социализм», «Фаол», «Владимир», «Гуричарик», «Уйғур», «Октябрь 40 йиллиги» маҳаллаларида хотин-қизларнинг актив иштирокида диққатга сазовор ишлар амалга оширилмоқда.

БИР ХАТ ИЗИДАН

БЕПАРВОЛИК

«Ҳурматли редакция! Шаҳримизнинг шимолий қисмида жойлашган ишчилар шаҳарчаси пойтахтимизнинг аҳоли кўп яшайдиган жойларидан бири. Шаҳарчамизнинг кўчалари обод, сердарахт сўлим жойлардир. Унинг аҳолиси эса гўзалликни, озодаликни севадиган серғайрат кишилардир.

Сўнгги уч-тўрт йил ичида шаҳарча кўчаларининг кўп жойига мева кўчатлари ўтқазилди. Бу билан кўчаларимиз янада обод бўлди, гўзаллашди.

Маълумки, ободончиликни оқар сувсиз тасаввур қилиш мумкин эмас. Афсуски, шаҳардаги айрим қурилиш ташкилотлари кўчаларга асфальт ётқизишда ёки янги бинолар қураётганда кўчанинг у бетидан бу бетига кесиб ўтадиган оқар сув ариқларини ҳеч ким билан келишмай, кўмиб кетиб, ободончилик ишларига жиддий зарар етказмоқдалар. 3-ремонт қурилиши бошқармаси ташкилоти Уста Ширин кўчасидан кесиб ўтадиган ариқни кўмиб ташлаб, асфальт ётқизганлари туфайли шу кўчанинг чап томонидаги 1-Кисловодск линияси, Пятигорск кўчаларидаги дарахтлар, гуллар сувсизликдан қовжираб ётипти.

Киров район коммунал хўжалик бўлимидаги ўртоқлар бу масалада бизга амалий ёрдам бериш ўрнига нуқул елка қисадилар, холос. Шунисига жуда ажабланяпмиз. Ниҳотки бу ердаги ўртоқлар гап энг муҳим масала устида кетаётганлигини тушунишмаса.

Киров районидаги 1-Кисловодск маҳалла аҳолиси номидан
НУРИДДИН КАРИМОВ, кекса педагог».

●СУВ КЎРМАГАН АРИҚЛАР● ҚУРИГАН КЎЧАТЛАР ●*ШАҲАР ИРРИГАТОРЛАРИ НИМА ИШ ҚИЛЯПТИ?* ●СУВ-ТЎСАРЛАР ●ШАҲАР ОБОДОНЛАШТИРИШ БОШҚАРМАСИГА САВОЛЛАР

Хатни текширгани борганимизда маҳалладаги кексаларга дуч келдик. «Шаҳарда қурилиш ва йўл қуриш ҳамда ободончилик ишлари билан шуғулланадиган ташкилот раҳбарларига ҳам ҳайронмиз. Уларнинг пала-партишлик билан ҳеч нарсани ўйламай-нетмай, ариқларни кўмиб юбораётганликларини қандай баҳоласа бўлади», деб куйиниб гапиришди отахонлар.

Илгарилари ота-боболаримиз бирор жойга янги иморат қургудек бўлишса, унинг ҳовлисида ёки кўчасида оқар сув бўлишига зўр эътибор беришган. Чунки сув бор жойда дарахтлар вояга етади, ҳаво тоза ва салқин бўлади. Сув бор жойда озодалик бор. Афсуски, айрим қурилиш ташкилотларининг раҳбарлари буни тушунишмаяпти. Улар аввал ишни сув оқиб турган ариқларини кўмиб ташлашдан бошлайдилар. Натижада иморатлар қуриш даврида ва қуриб бўлингандан сўнг ҳам бу ердаги дарахтлар сувсизликдан қуриб қоляпти. Келинг, фактларга мурожаат қилайлик.

Пойтахтимиздаги собиқ Максим Горький, Усмон Юсупов кўчалари ва Лабзак маҳалласи ўрнида қурилган янги турар жой биноларининг территорияси худди даштсаҳро ўрнини эслатади. Илгари шу жойлардан бир тегирмонни юргизишга қуввати етадиган оқар сув ўтар эди. Афсуски, мана шу сув йўли кўмиб юборилган.

23-сектор ўрнида Қатортол қишлоғидаги «Москва» колхозининг экинзорлари бўлиб, бу ердаги дарахтлар, экинлар, оқар сувдан баҳра олар эди. Хўш, эндичи? Ҳашаматли, кўп қаватли турар жой бинолари қад кўтарган 23-секторга боргудек бўлсангиз, жазирама иссиқдан қийналасиз. Баҳор пайтида ўтқазилган дарахт кўчатлари қуриб қолган. «Бешқайрағоч» массивида ҳам шу аҳвол. Бу ердан ўтадиган анҳорлар кўмиб юборилмаганда эди муздек оқар сув дарахтларга жон киритар, унинг шабадасидан аҳоли баҳраманд бўлар эди.

Биз оқар сув ҳақида сўз юритиб, шаҳарнинг ҳамма кўчаларига, массивларига бориб, хат келган асосий томонни эсдан чиқараёздик.

Ишчилар шаҳарчасида сердарахт, гулзор, мевазор кўчалар, ҳовлилар борлиги ҳақида юқорида гапирдик. Шаҳримизнинг гўзал манзарали шимолий қисмининг обод, сердарахт, сермева бўлишига шу ерда яшовчи аҳоли жон куйдиради. Илгари бу ерда сувлар сероб эди. Афсуски, сўнгги йилларда ариқлар қазиш, мавжудларини тартибга келтириш каби муҳим ишларга Киров район ижроия комитети ва шаҳар ободонлаштириш бошқармаси дурустроқ эътибор бермаётир. Кисловодск, Уста Ширин кўчаларининг икки четидаги ариқдан доим сув оқиб турар эди. Икки йил ичида бу ариқларда бир қатра ҳам сув йўқ. Янгиариқ, Киев, Космонавт, Рилеев кўчаларига шу йилнинг ўзида беш мингдан ортиқ мевали дарахт кўчатлари ўтқазилди. Бу кўчатларнинг бир қисмини Киров район ижроия комитети берган эди. Шу мева кўчатлари кўкаряптими, йўқми деган савол туғилиши мумкин. Буни ҳеч қайси ташкилот раҳбарлари суриштирмаяптилар.

Кисловодск кўчаларининг юқори қисмида каттагина ариқ бор. Мазкур ариқ 1-автобаза ёнидан кесиб ўтади. Бироқ автобаза раҳбарларининг ўта масъулиятсизлиги оқибатида, автомобилларни ювишдан ҳосил бўлган қорамой, бензин оқиндилари шу ариққа оқизилмоқда. Бу нарса ҳамманинг табиатини хира қилмоқда. Бу камлик қилгандек автобаза ёнидаги катта қувур синиб, сув йўлини тўсиб ётипти. Автобаза раҳбарлари бу синиқ қувурни олиб ташлаб, сув йўлини очиб қўйишни хаёлларига ҳам келтирмайдилар.

Киев кўчасининг юқори қисмида авиация заводининг ишчи хизматчилари истиқомат қилишади. Ҳар йили баҳорда Кисловодск, Бедапоя, Янгиариқ ва бошқа маҳалла меҳнаткашлари ўз кўчаларидаги ариқларни тозалаб, тартибга соладилар. Аммо авиация заводи ишчилари истиқомат қиладиган зонадаги ариқлар тозаланиш уёқда турсин водопровод орқали ювилган идиш-товоқ, мағзава ҳамда ахлатларни ариққа ташлаш бу зонадаги кишиларнинг кундалик одатига айланган. Маҳалла меҳнаткашлари завод маъмуриятига бу антисанитария одатларига барҳам бериш тўғрисида бир неча бор мурожаат қилишди. Бироқ ҳақли талабга қулоқ соладиган кимса топилмаяпти. Натижада бу зонадаги ариқларнинг тез-тез ифлос оқинди ва ахлатлар билан тўлиб қолиши туфайли Янгиариқ, Кисловодск маҳаллаларининг 15 дан ортиқ кўчаларига оқар сув бормай қолди.

Шаҳарда ирригация шохобчаларини тартибга келтирувчи махсус бошқарма мавжуд. Бу бошқармада ишчи-хизматчи, гидротехникларнинг кўп сонли отряди ишлайди. Бизнингча бу ташкилотнинг вазифаси шаҳардаги барча ариқ-анҳорларни тозалаб тартибга солиш. Ўзбошимчалик билан кўмиб юборилаётган ариқларни очдириш, шаҳарнинг ҳамма кўчаларига оқар сув оқизишдан иборатдир. Афсуски, бу ташкилот ҳам ўз вазифасини сидқидилдан адо этаётир деб бўлмайди. Илгарилари сув шарқираб ўтадиган кўпгина ариқлар кўмилиб бораётганлигининг ўзи бу ташкилотнинг (бошлиғи Мўминов) ўта бепарволигини кўрсатади.

Шаҳримизнинг кўрки бўлган Навоий театри майдонидаги ноёб дуб, сада, қайрағоч дарахтлари остидан бундан икки йил бурун оқар сув ўтар эди. Мана энди бу дарахтлар водопровод суви орқали суғорилмоқда. **Қизиғи шундаки, шаҳримиз ичидан беш жойда катта-катта анҳор ўтади. Лекин шу анҳорлар ёқасидаги катта кўчалардаги дарахтлар ҳам қониб** сув ичолмайди. Худди туя чўмичда суғорилганидек, дарахтлар гоҳ-гоҳда водопровод суви билан суғорилади.

Июнь-июль ойининг 40—42 даражали иссиқ кунларида бу дов-дарахтлар сувга тўймаганлигидан барглари сарғайиб, хазон бўлмоқда. Энгельс кўчасидан ҳар куни Киров район ижроия комитети ва район коммунал хўжалиги бўлимининг раҳбарлари ўтадилар. Бу кўча четларига ҳар йили минглаб ноёб дуб дарахтлари ўтқазилади. Афсуски, бу дарахт кўчатлари сувсизликдан қуврамоқда. **«Ғалаба» маданият ва истироҳат боғи ёнидан ўтадиган катта анҳорга битта кичик насос ўрнатилса, Энгельс кўчасининг икки четидаги дарахтлар қониб сув ичган бўлар эди. Бу ҳақда район коммунал хўжалик бўлими ўйлаб кўриши керак.**

Фикримизча, ёз ойларида кўчалардаги дарахтларни, гулларни суғориш учун махсус мироблар ажратиш лозим. Фаррошлар эса ўзларига бириктирилган кўчаларга аввал сув сепиб, сўнгра супирсинлар.

Шаҳримизнинг Муқимий, Шота Руставели, Фурқат ва бошқа бир қанча катта кўчаларидаги дарахт кўчатлари ариқдан бир-икки метр нарига ўтқазилган.

Шаҳар ободончилик бошқармасидаги ўртоқлар бу дарахтлар тагидан бошқа ариқ очиб, уларни анҳор сувидан суғориш, ҳалиги цемент ариқларда ерга сув сингадиган тешиклар очиш чорасини кўришлари керак.

Кекса педагог Нуриддин ота Каримов ўз шаҳрини севиб, унинг янада обод бўлишини кўзлаб, редакцияга хат йўллаган экан, биз ҳам ана шу хат баҳона шаҳарлик отахонлар ва бир қанча маҳалла комитетларининг активлари билан худди шу темада суҳбатлашдик. **Шаҳардаги кўп ариқлар ёмғир сувини кўради, холос. Нега шаҳарни оқар сув билан таъминлаш йилдан-йилга ёмонлашиб кетапти? Нега шаҳар анҳорлари сувидан дарахтларни суғориш учун фойдаланилмайди? Ариқларни кўмиб ташловчиларга чора кўриладими? Шаҳримизда ҳар йили минг-минг туп кўчатнинг қуриб қолишига ким жавобгар?** Ҳамшаҳарларимиз ташвиш билан ана шундай савол бермоқдалар.

А. НАБИХЎЖАЕВ.
«Тошкент оқшоми»нинг штатсиз мухбири.

ҚЎҒИРЧОҚЛАР СЕПИ

Қўғирчоқ фабрикаси план бўлими бошлиғи А. Е. Бронштейн хонасидаги жавондан катта қоғоз қути олди. Қути ичидан 4 та набор чиқарди. Бу наборлардаги ранг-баранг материаллардан ва ҳар хил гулли ипак матолардан тайёрланган қўғирчоқлар сепи хилма-хил товланиб турибди.

— Илгари қўғирчоқлар бир сидра кийим билан ёки кийимсиз ҳам чиқариларди, — дейди Л. Бронштейн. — Кичкинтойлар эса, жажжи қўғирчоқларини дамбадам кийинтиришни яхши кўрадилар. Энди кичкинтойлар қўғирчоқларига ҳам сеплар тайёрланмоқда.

Ҳозир фабриканинг пластмасса ўйинчоқлар, юмшоқ ўйинчоқлар, совғалар, йиғув цехларида 34 хил ўйинчоқ ишлаб чиқариляпти. Фабриканинг ижодкорлари янги хил ўйинчоқлар ишлаб чиқаришга ҳам катта эътибор бериб келяптилар. Масалан, йил бошидан буён 8 хил янги буюмлар ишлаб чиқаришга жорий этилди. Ғижим духоба, трикотаж полотнолардан тайёрланган айиқчалар модели, айниқса чидамли ишланган. Пористиролдан тайёрланган жажжи пиёла, гулдокли паровозча ҳам шулар жумласидандир. Давлат комиссияси бу янги маҳсулотларнинг хилини ва безагини маъқул топди.

— Ҳамма нарса кишиларга ва техникага боғлиқ, — дейди Л. Бронштейн. Ишлаб чиқаришимиз техника туфайли тобора такомиллашяпти. Илгари биз ишлаб чиқарган қўғирчоқлар оддийгина бўларди. Ҳозир эса, кўзини юмиб-очадиган қўғирчоқлар ишлаб чиқариш технологияси ўзлаштирилмоқда.

Фабриканинг совғалар тайёрлаш цехи ишчиларининг маҳсулотлари республикамиздагина эмас, балки жаҳон кўрикларида ҳам ном чиқарди. «Тўлғаной», «Темур», «Зумрад» номли миллий либосда чиқарилаётган қўғирчоқлар фабрика маркаси шуҳратини оширяпти. Фабриканинг совғалар цехи беш йилликнинг учинчи йилида бу қўғирчоқлардан жами 7 мингта ишлаб чиқариши керак. Аммо, цех бошлиғи Галина Васильевна Шклярскаянинг айтишича, бу майда ишга керакли бўлган хом ашёлар вақтида етказиб берилмаяпти.

И. А. Биллер бошчилик қилаётган пластмасса ўйинчоқлар тайёрлаш цехи фабрикада энг йирик цех ҳисобланади.

Енгил саноат ходимларининг яқинда бўлиб ўтган байрамида фабриканинг меҳнатга коммунистик муносабатда бўлган пешқадамлари муносиб тақдирланди. Коммунистик меҳнат бригадаси бошлиғи Рая Бухорбоева, таъминот бўлими бошлиғи Леонид Моисеевич Килуп ва йиғувчи Асолат Саъдуллаевалар СССР Енгил саноат министрлигининг «Социалистик меҳнат аълочиси» деган кўкрак нишонлари билан мукофотландилар.

А. ОБИДХЎЖАЕВ

ТОШКЕНТНИНГ БУГУНГИ ЖАМОЛИ

СУРАТДА: марказий универмаг олдида. М. Нуриддинов фотолари.

ШАНБА ОҚШОМИ

ТАРИХ ГУВОҲЛАРИ

Асримизнинг 20—30 йилларида тунука қутилар кўтариб, муҳтожларга ёрдам учун маблағ тўплаш нишонларини, шу мақсад учун чиқарилган маркаларни, жумладан, почта маркаларини йиғиш коллекционерлар ўртасида кенг тарқалган эди.

Таниқли самолётлар конструктори К. С. Яковлев ўзининг «Ҳаёт мақсади» номли китобида самолётсозлик соҳасидаги ўз ҳаёт йўлининг бошланиши тўғрисида шундай ёзган эди: 1923 йилнинг мартида ҳаво флоти дўстларининг кўнгилли жамияти пайдо бўлди. У ҳаво флотини қуриш учун умумхалқ кампаниясини кенг қулоч ёйдириш, самолётлар ва двигателлар қуриш учун маблағ тўплаш, аҳоли ўртасида авиация саводсизлигини тугатишни ўз олдига мақсад қилиб қўйган эди.

Ҳаво флотининг ёш дўстлари докладлар тинглашга боришар, авиация соҳасидаги адабиётларни излашар эдилар. Биз жамиятга мурожаат қилиб, «катталарга хос» бирор топшириқ, иш беришни сўрадик. Ниҳоят шундай топшириқ олинди. Биз тунука қутиларни қайиш билан бўйнимизга тақиб, кўчаларни кезиб юрадиган, ҳаво флотини қуриш учун одамлардан маблағ йиғадиган бўлдик.

Москваликлар бизнинг илтимосларимизга сахий жавоб беришарди. Ҳаво флотининг кўнгилли дўстлари жамиятига қутичаларимизни тангаларга тўлдириб келардик. Бизни активлар сифатида энди таниб қолишганди.

Совет ҳаво флоти қурилиши учун маблағ тўплаш бутун мамлакатда, жумладан Туркистон республикасида ҳам олиб борилларди. Комсомоллар, ҳаво флотининг дўстлари бу ишда активлик кўрсатардилар.

Қутичаларда маблағ тўплаш нишонлари ва ўша пайтда Москвада, шунингдек Совет Иттифоқининг бошқа шаҳарларида, жумладан, Тошкентда ҳам чиқарилган маркалар ўша ажойиб кунлар тўғрисида ҳикоя қилади.

Коллекционерлик ҳаваскорларининг бисотларида СССРнинг мудофаасини мустаҳкамлаш, беморлар ва Қизил Армиянинг ярадор бўлган жангчилари учун ҳамда Ҳаво флотини қуриш учун ёрдам маблағи тўплаш мақсадида чиқарилган нишон ва маркалар жуда кўп.

Тарихнинг бу гувоҳномалари жаҳонда биринчи социализм мамлакатининг оёққа туриш давридаги унутилмас ишлар, халқимизнинг порлоқ келажак учун олиб борган мардона кураши тўғрисида далилли ҳикоя қилади.

Нишонлар ва маркаларда меҳнаткаш халқ турмушида юз берган тарихий воқеаларнинг жуда кўплари акс этган. 1921-22 йилларда Поволжьени қамраб олган очлик тўғрисида ҳам коллекциялар ҳикоя қилади. Бу — ёрдам учун маблағ тўплаш нишони сифатида чиқарилган «Поволжьеда ажал бонги чалиняпти — очларга ёрдам беринг», «Очга мадад бер — қорнини тўйғаз», «Дарбадарга ёрдам беринг», «Болалар ҳақида ғамхўрлик — Ильичга энг яхши ёдгорликдир» каби сўзлар ёзилган нишон ва маркалардир.

Қизил Армияга бағишлаб чиқарилган нишон ва маркаларда шундай сўзлар бор эди: «Жангчи сени оқ гвардиячидан озод қилди — сен уни совуқдан сақла», «Комсомол — қизил флотнинг оталигини олган. Меҳнаткашлар, флотни тикланг. 1923 йил», «1919 йилда инсониятнинг порлоқ келажаги учун курашчига қизил тортиқ!»

Мамлакат саводсизликка қарши кураш бошлади. «Саводсизлик йўқолсин» жамияти тузилди. Саводсизлик билан кураш олиб бориш учун маблағ тўплана бошлади. Мамлакат ҳали камбағал, империалистик ва граждан урушларининг жароҳатлари уни қийнаб турарди. Меҳнаткаш халқдан ёрдам учун маблағ тўплаш лозим бўлиб қолди. Шунда «Мактабга ёрдам ҳафталиги», «Ҳамма саводсизлик билан курашга» деган кампаниялар ўтказилди. Бу катта тадбирлар ҳам маркаларда из қолдирди.

Ҳаво флотини қуриш керак. Бунда ҳам нишон ва маркалар «Граждандлар, қудратли ҳаво флотини яратиш учун ёрдам беринг», «Флотимиз — ўз таянчимиз» деган чақириқлар билан чиқди. Маркаларда «Учамиз, енгамиз», «Қудратли қизил қанотлар қизил байроқларни дунё устида ҳилпиратяпти», «Меҳнаткашлар, ўзбек санитария самолётига маблағ беринг», «Ишчи ва деҳқон, пўлат ҳаво тулпорини эгарла», «Ильич номли эскадрильяда» каби ўша даврнинг руҳини ёрқин акс эттирувчи сўзларни ўқийсиз.

У ёки бу мақсадларга ёрдам учун маблағ тўплаш билан шуғулланган кўпчилик кўнгилли жамиятлар ўз мақсадларини Ленин номи билан боғлаганлар. Шунинг учун ҳам Ильич суратлари ўнлаб нишон ва маркаларда чиқарилган.

Коллекцияларнинг хотираси жуда ажойиб. Унда тарихий давр ва воқеаларнинг суратларини ўша даврга хос шиорларни кўрамиз. Коллекционерлик унитилган кўп нарсалар ҳақида аниқ ҳикоя қилиб беради.

С. МАРДУХОВИЧ,
филателистларнинг бутуниттифоқ жамияти аъзоси.

* * *

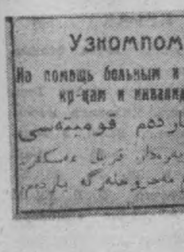

СУРАТДА: дастлабки ўзбек марка ва открикталаридан намуналар.

ТАБИАТ ЛАВҲАЛАРИ

ИЛОН ҲАМ ОНА

— Дунёда онадан меҳрибон зот бўлмас экан.— дея бошлади ўз ҳикоясини Тўқсон ота.— кирпи ўз боласини юмшоғим, кўнгиз оппоғим деб эркалатишига илонни кўргач ишондим. Ҳа, ростмана илон...

— Илон?..

— Ҳа, илон. Бизнинг машинамиз чўлнинг қоқ ўртасига келганда бузилиб қолди. Қани энди бошқа машина келса. Узингиз яхши биласиз, ўрим-йиғим пайтида адирга машина кам қатнайди. Машина ҳайдовчи ўтирғичини ерга олиб, унинг устига чалқанча ётди. Мотор остини очиб нималарнидир тузатмоқчи бўлди.

Шу пайт у тақ этиб қўлидаги темир билан бир нарсани урдию, сўкинди...

Бундан мен ҳафа бўлдим. Лекин белидан бўлинган илонни кўргач сўкиш маъноси нимада эканига тушиндим. У илонни урган экан.

Илон ерда ликиллаётган думига эътибор бермай қаёққадир килпиллаб жўнади. Биздан сал наригоқдаги шувоқ остида ини бор экан. У ердан эндигина тухумдан чиққан чувалчангдек боласини оғзида кўтариб, сал нарироққа элтиб қўйди. Сўнг иккинчи, учинчи боласини ҳам шу тариқа олиб борди. Фақат шундан кейингина болалари устида кулча бўлиб жон берди.

Буни кузатиб турган шофёр ҳам худди бир гуноҳ иш қилиб қўйгандек ранги оқариб менга қаради.

— Илон ҳам она, — деб уни юпатдим...

«ЎРОҚЧИ» БАЛИҚ

Жалол баликчи тутган катта балиқнинг таърифи бир кунда бутун қишлоққа тарқалди. Қўшни қишлоқлардан район марказига етиб боргунча наҳангга айланди. Ҳатто у балиқ ҳақидаги миш-мишни эшитган қайси бир институтдан қандайдир олим ҳам келди. Каналдан тутилган «Наҳанг»нинг тафсилотларини суриштирди.

— У балиқнинг белида ўроги борлиги ростми? — дея сўради ниҳоят ҳафсаласи пир бўлган олим.

— Тўғри... Мен у ўроқнинг эгасини ҳам топдим.

— Эгаси? Ким экан?

— Нуъмон ота. Айтиб келишим мумкин...

— Бунинг тарихи узун, — дея ўз ҳикоясини бошлади Нуъмон ота, — мен бурноқ йили канал бўйига шоли эккан эдим. Шоли жонивор ўзиям жуда бўлган эди-да. Ҳар бир уяда юзтадан поя бор эди десам лоф бўлмайди.

Ниҳоят шоли тахта бўлди. Сарғайди. Донга тўлди. Ўроққа тушишдан олдин сувни ташламоқчи бўлиб шундоқ полдан кетаётган эдим. Бир вақт қарасам, бир нарса шалоплади. Қўрқиб кетдим. Енимда катта балиқ сувни думи билан ураётган экан...

Миямга қандай фикр келганини эслай олмайман. Молларга курмак-пурмак ўриб келай деб ўроқни елкалаб борган эдим. Ўроқни ушладиму, бир урдим. Қўлимдан ўроқ чиқиб кетди. Балиқ зарб билан бир сакраб каналга тушиб кетди.

Ўша-ўша ўроқни унитиб юборган эдим. Жалолвойнинг ғаройиб балиқ ушлаганини эшитиб, келиб қарасам балиқ менинг ўроғимни ҳали ҳам сақлаб юрган экан. Сопи чириб, ўроқ банди занглаб кетипти. Аммо балиқ танасига кирган тиғи олдингисидек янги, зангламаган.

Бу мўъжизанинг сабабини бир донишмандан сўрасам, балиқнинг ёғи занглатмаган, деди. Эҳтимол шундайдир, биз саводсиз одам. Менимча ўроқ ичак-чавоғига зиён бермаган бўлса керак. Бўлмаса балиқ соғ қолмас эди.

Ҳ. ҲАКИМОВ.

Тошкентлик ҳайвон тутувчи Г. В. Кольцов ушлаган Ўрта Осиё бўғма илонининг думи йўқ экан. Дум ўрнига худди янги туғилган кучукдек кўр кўзлик бош бор. Бу бошнинг оғиз чизиқлари ҳам мавжуд. Илон тахминан саккиз ёшга кирган, иштаҳаси карнай. Қўлда ўзини эркин тутмоқда.

СУРАТДА: ҳайвон тутувчининг қизи Анна икки бошли илон билан.

Г. Пун фотоси. (ЎзТАГ).

БОМБЕЙДАН КЕЛГАН ЎРДАК

Март ойининг ойдин кечалари эди. Сокин тун. Осмондаги ойнинг шуъласи кўл сувида жилваланиб ўзгача жозиба кашф этган.

Тўхтасин ака илғор бригада бошлиғи. Овчиликка жуда қизиқади. Доимо кечалари Қўқон атрофидаги Сассиқкўл соҳилига келиб ҳархил ёввойи паррандаларни овлаб уйга қайтади.

Унинг бугунги ови ҳам чакки бўлмади. Учта ўрдак билан уйига қайтди. Овини кўздан кечираётганида битта ўрдакнинг оёғидаги халқага кўзи тушиб қолди. Халқадаги хатга тушунолмади. Хат инглиз тилида ёзилган эди. Фақат у С—4101 номерига тушунди холос.

Ов қилинган куннинг эртасига Тўхтасин ака барвақт уйғониб халқали ўрдак билан Охунбобоев районидаги М. Горький номли 43-мактабга борди. Мактабнинг чет тили ва биология ўқитувчилари халқадаги хатни таржима қилиб ўқишди. Хатда «С—4101 ҲИНДИСТОН. БОМБЕЙ» деб ёзилган эди.

Маълумки, турли паррандалар ҳар фаслда бир вилоятдан иккинчи вилоятга учиб ўтадилар. С—4101 номерли ўрдак эса ўша вилоятдан учирилган бўлса керак. Мактабнинг биология ўқитувчиси Раҳимжон Иброҳимов раҳбарлигида қушларнинг учиб ўтиш сабабларини ўрганиш кабинети ташкил қилинди. Ўқувчилар бу кабинетда ҳар хил паррандаларни фасллар бўйича сайр қилишларини ўрганиб ўзларининг билим савияларини ошириб бормоқдалар.

Улар овчи—Охунбобоев районидаги Фрунзе номли колхоз бригада бошлиғи Тўхтасин ака Холбековга мактаб ўқувчилари номидан бомбейлик «меҳмон»—халқали ўрдак учун самимий миннатдорчилик билдиришди. «БОМБЕЙ ВИЛОЯТИНИНГ МЕҲМОНИ» мактаб биология кабинетида сақланмоқда.

И. РАҲМОНОВ.

Ҳайвонот боғида.
Р. Шамсутдинов фотоси. (ЎзТАГ).

● **ҒАРОЙИБОТЛАР**

ЭНГ ЭЗМА ОДАМ

Жаҳонда тўхтамасдан эзмалик қилиш бўйича дунё рекорди эркакларга мансубдир. Бу сергап эркакнинг исми Микаэль Ионесдир. Швейцариялик бу киши Базель шаҳрида истиқомат қилади.

«Эзмалик қилиш бўйича жаҳон биринчилиги» Швейцарияда бўлиб ўтди. Аввалига, мусобақа гултожиси Ғарбий германиялик Юрген Фишерга тегадигандек бўлиб туюлди. У 141 соат тинимсиз сўзлаб, охирида ҳушидан айрилаёзди ва уни тезлик билан касалхонага жўнатдилар.

Ўзининг «хавфли рақибидан» қутилган швейцариялик Ионес ўзидаги бор имкониятларини ишга солиб илгари бу соҳада ўрнатилган жаҳон рекордини ҳам ортда қолдириб (жаҳон рекорди 135 соат эди) уни анча яхшилади — у 155 соат эзмалик қилди.

ЁМҒИРДАН ҚОЧИБ...

Шофёр Станислав Кривец йўлда келаётган эди, кучли момақалдироқ бўлиб қолди. Пионер лагеридагиларга озиқ-овқатлар олиб келаётган Станислав уларнинг ҳўл бўлмаслигини ўйлаб, машинасини эски дуб дарахти тагига келиб тўхтатди. Лекин шу пайт кутилмаган воқеа содир бўлди. Кўкда чақнаган яшин туйғайли бирдан дарахт ёна бошлади. Енгин бир зумда автомашинага ўтди. Шунда шофёр ўзини йўқотиб қўймади. У чаққонлик билан ёнаётган автомобилини очиқ жойга олиб чиқди. Челакдан қуяётгандек ёмғир ёнғинни ўчирди. Шундай қилиб, шофёр ёмғирдан қочган эди, уни ёмғир ёнғиндан сақлаб қолди.

Стул тарихидан

Ҳамма нарсалар каби стулнинг ҳам ўзига яраша тарихи бор. Бир вақтлар битта стулни тайёрлашга бир неча ой керак бўлар эди. Ҳозирги кунда усталаримиз битта стулни 40 минут ичида ҳозирлашади.

Мана бу (1-фото) музейда сақланаётган энг ноёб стуллардан. Ўзи оғир, тантанали кўринишдаги бу стул минг йиллик тарихга эга. Филологлардан бири: IX аср адабиётида стул сўзи тахт сўзининг синоними сифатида ҳам қўлланиларди, дейди. Ўша пайтларда, ундан кейин ҳам анча пайтгача бу буюм фақат бойлардагина бўлар эди.

1322 йилдан Аугсбургда ишга туширилган ёғоч арралаш корхонаси стул ишлаб чиқариш ва конструкция қилишда катта бурилиш ясади. Тахтадан нозик, нафис жиҳозлар ҳам тайёрлаш мумкин бўлиб қолди. Ундан ўтириб овқатланадиган оддий жиҳозгина эмас, санъат асари ҳам ярата бошладилар. Бунга қайчи стуллар (2-фото) мисол бўла олади. Ўн бешинчи-ўн олтинчи асрдаги меҳмонхоналарнинг ҳаммасида шундай стулларни кўриш мумкин бўларди.

Ёғоч эгадиган машинанинг вужудга келиши натижасида яна катта ўзгаришлар содир бўлди. Бундай машинани Венада истиқомат қилувчи Михаэль Тонет ихтиро қилди. Механизм ёрдамида ишга туширилган стуллар 1851 йили Лондонда ўтказилган бутун дунё кўргазмасида энг юксак баҳога эга бўлди. Вена стуллари (3-фото) шу кунгача ўз кучини сақлаб келяпти. Уларни мамлакатимиз шаҳар, қишлоқларидаги хонадонларда кўриш мумкин бўлганидек чет эллардаги хонадонларда ҳам кўриш мумкин.

Италиядаги «Кампанио» фирмаси ихтиро қилган орқаси майин эгилган, енгил, бежирим стуллар ҳам (4-фото) пишиқлиги ва чидамлилиги билан вена стулидан қолишмайди. Бундай стуллар дастлаб 1800 йилда ихтиро этилган. Бу стуллар ҳали ҳануз ишлаб чиқарилаётганидан ҳаммангиз хабардорсиз.

Мутахассисларнинг айтишича яқин келажакда стулларнинг шакли курсига ўхшаб кетиши керак бўлади. Дам олиш учун ҳам, ишлаш учун ҳам қулай бўлсин, деб стул шакли ўзгартириляпти. Фин Эеро Сааринен янги стулнинг лойиҳасини тузиб, таклиф киритди. (5-фото) Янги стул алюмин ва синтетик материаллардан ясалади. Қани алюминдан қилинган стуллар аҳолига қанчалик ёқар экан? Буни турмуш синовидан кейин биламиз.

П. ЛЕОНИДОВ.

ИНСОН ҚАДРИ

(ПОВЕСТДАН ПАРЧА)

Ёш ёзувчи Муроджон Мансуров ўзбек халқининг сув учун кураши тарихидан ҳикоя қилувчи ва Катта Фарғона канали қурилишининг афсонавий қаҳрамони Дўнан Дўстматов тақдири ҳақида «Инсон қадри» деган повесть ёзди.

Қуйида шу асардан парча босаётирмиз.

Каналчилар кетмон, кўрпа-ёстиқ кўтариб Учқўрғон чўлига ким пиёда, ким отлиқ, ким аравада чиқиб келишар. Дўнан бошлиқ бригада ариқ бошида иш бошлаб юборган эди. Бир ҳафта олдин Булоқбошига қайноғасининг тўйида бош бўлиб туриб бергани кетган Ҳомид полвон акаси қайтиб келиб қолди. Унинг қовоғидан қор ёғарди. Дўнан тўйига бора олмаганимдан бўлса керак деб узр сўрашга оғиз жуфтлади. Лекин у ҳечнарсадан ҳеч нарса йўқ уни бир четкага тортиб қолди:

— Шунақа ишни бошлаш ниятинг боракан ўзимга айтсанг ўлармидинг?! — деди тўппа-тўсатдан.

Дўнан олдин довдиради, кейин вужудига аста-секин ўт туташди: «Нима бўпти!» деди унинг қўлидан билагини силтаб тортиб олиб.

— Мен ҳам шунча одам топиб бера олардим, бутун Ойдинбулоққа овоза қилмасанг! Ўзимиз ҳам сув олиб кела олардиқ; бошқаларни ҳам шерик қилмасанг! — Ҳомид полвон унинг елкасига туртиб-туртиб, «ҳей аҳмоқ, ҳей бефаҳм» дегандай гапирди. Унинг бу тергаши ўтиб тушди. Дўнаннинг аччиғини қистатди. Лекин у яна ўзини босди:

— Нимага бўлмаса шу вақтгача одамларингизни олиб чиқаолмадингиз! Энди ўзим қилардим дейсиз! — деди ётиғи билан.

— Э сўтак, сен ҳали нимани биласан!... ўзимиз қилсак сенинг ҳам, менинг ҳам, колхозимизнинг ҳам обрўси эмасмиди! Шунга тушунасанми ўзинг!..

— Менга обрў керак эмас! Обрў - деб келганим йўқ бу ерга!

— Обрў керак бўлмаса, сув керак эмасми!..

— Керакмас. Биз сувнинг бошидамиз. Норин сувига бизданам бошқалар ташнароқ, бошқаларга заррурок!...

— Бўлмаса, марҳамат қилиб ўзлари ариқ очишсин! Нимага энди менинг одамларим ишларкан! Нима кераги бор сув олмаганимдан кейин!

— Шунақами ҳали... Шуми сиздан келган одамгарчилик, оқибат! Сув одамдан азиз бўптими!... Ана, одамларингиз ўзингизга сийлов! Олиб кетаверинг, сизларсиз ҳам битади!... — Дўнан чўрт ўгирилиб юриб кетди. Кейин яна тўхтади. — шу кундан иборан колхозингиздан чиқдим! — деди қатъий.

Яна ўгрилиб жадал нари кетди. Ҳар чеккадан шом қоронғуси босиб келарди. Норин безовта шарқирарди. Дўнан ўзига кела олмас, аччиғини боса олмас. авлодимизда бунақа одам. сувни одамдан азиз санаган одам йўқ эдику, йўқ эди-ку дерди. Ҳали ҳам сув одамдан азиз эканми дерди. Дадаси Абдусалим мироб айтиб берган бир ҳикоят бошидан нари кетмасди...

Улуғнор битган. Каналчилар орзиқиб кутган кун келган. Энди сув очилади. Қорадарё чўлга қараб оқади. У катта маъракага, тўй-тантанага айланиб кетган. Ҳамма — узоқ-яқин қишлоқлардан канал қурилишига ҳайдаб келинган, неча ойдирки уйида бўлмаган, нури-дийдаларини кўрмаган кетмончилар, мироблар, сепоячилар тўғон бошига ошиқади. Ҳамма ғам-ташвишларни, жабр-ситамларни унутиб, ўйнаб-кулиб боришади. Карнайларнинг девлар наърасидай ғатғути, чирмандаларнинг бакабуми, ноғораларнинг такатуми атрофни тутган. Ўйинга тушиб кетганларнинг ҳисобига етиб бўлмайди.

Девгавда, шоп мўйлов мироблар Қорадарё бўйида ариқ оқсоқолининг амрини кутиб туришади. Хон йигитлари дарё бўйида оромижон жой топиб, бўзахўрликка тушиб кетишган. Сув очилса-очилибди-да, уларга нима!.. Уларнинг назоратсиз, ҳам халқ сувни очаверади. Бу халқ сув деса жонидан ҳам кечади, сув жиннис!! Бешикда теккан касал уларга бу...

Ниҳоят тўғонни очиш ҳақида фармон бўлди. Мироблар ўзларича дуо ўқиб юзларига фотиҳа тортишди, кейин ишга киришишди. Ноғора, карнай садолари, чирманда овози бир зумда тинди. Ўйинчилар тўхтади. Ғала-ғовур сусайиб, дарёнинг бир маромда қирғоққа урилиб шалоплаши ҳукмрон бўлиб қолди. Неча минг жуфт кўзлар сўнгги метрни қазиб, каналга сув очаётган миробларга қадалган. Улар сувнинг ўзи ёрдамида сув очиш санъатини намойиш қилишади.

Аввал дарё билан канал оралиғида қолган жойдан бир тегирмон сув туширишди. Кейин икки четка очилди. Сувнинг шарқираши қулоқларни батанг қилгудек даражага борди. Шу баробар ноғора, карнай-сурнай, чирмандаларга жон кирди. Одамларнинг хурсандчилиги ичига сиғмай бир-бирларини ўйинга торта кетишди. Улуғнор ўзани бўйлаб илондай тўлғониб, енгил чанг кўтариб бораётган сувга эргашишди.

(Давоми 4-бетда).

РАССОМ ТАБАССУМИ

СЎЗСИЗ СУРАТ.

СЎЗСИЗ СУРАТ.

ИНСОН ҚАДРИ

(Боши 3-бетда).

Сувнинг тили ҳаддан тез ўрмалар, сатҳи ҳаддан тез кўтарилиб борарди. Кейин бирдан дарё билан канал ўртасидаги тўсиқ тупроқ шалоп этиб, сувга деволдай ағанаб тушди. Дарё суви тўлқин билан каналга уриб кирди. Бу тўлқин канал ўзанига сиғмай қолиб, сув унинг қирғоғидан тошиб чиқди. Қий-чув кўтарилди. Ҳамма ўзини четга олди. Карнай-сурнайл а р н и н г овози ўчди. Фақат сув ваҳимали шарқираб каналга сиғмай лапанглаб боради. Одамлар бесарамжон бақириб-чақиришади. Ҳаммани ваҳима босган.

Дарё қирғоғидан ярим чақиримча нарида канал бурилган жойга бориб кетма-кет урилган тўлқинлар ўз қудратини кўрсатди. Сув аввал қирғоқдан ошиб тушди, кейин канал бирёқда қолиб ўша томонга уриб кетди. Тошқин сув узоқдаги қишлоққа қараб аждарҳодай ўрмалаб бостириб борарди. Одамлар орасида тўс-тўполон кўтарилди. Ким-сув урган томонга, ким-тўғон бошига отилди. Нима қиларини билмай туриб қолганлар ундан кўп. Мироблар бақириб-чақириб одамларга иш буюришади. Капалаги учиб кетган хон йигитлари отларига мушукдай сапчиб миниб олишиб, энди ҳар томонга худа-беҳуда от қўйишади, ўзларича бақириб-чақиришади.

Сув урган жойга ким харсангтош, ким хари, ким шох-шабба, ким сепоя ташлайди, лекин барибир кор қилмайди. Сув писанд қилмайди, думалатиб оқизиб кетади. Борган сари қирғоқни чуқурроқ ювиб боради. Шарқираши оламни бузади. Худди ҳозир бутун Қорадарё шу томонга қараб оқадигандай...

Бирпасда ҳамманинг руҳи тушиб, турган жойида туриб қолди. Ҳеч кимдан садо чиқмайди. Фақат уриб кетган сув ваҳима солиб шарқирагандан-шарқирайди. Отлар ҳуркиб кўзлари косасидан чиқиб, тисарилиб кишнайди, эгаларини бу ердан узоқроққа олиб қочишга интилади. типирчилайди. Одамлар ваҳмага тушиб калима келтиради.

Кимнингдир оғзидан «энди бас келиб бўлмайди, қонсираяпти, қурбонлик сўраяпти» деган чиқиб кетди-ю, ҳамманинг кўзи косасидан чиқиб, нафаси ичига тушиб кетди. Совуқ гап кимдан чиққанини излаб қолишди. «Кимдан чиқди бу гап! Бўлмаса ўзини қурбон қилиб қўяқолайлик»— дерди айбдорга тикилган кўзлар. Оғзидан совуқ гап беҳосдан чиқиб кетган одам—соқолига оқ оралаган чиноқ бир кетмончи экан. У оғзидан қандай даҳшатли гап чиқиб кетганини, одамлар унга нимага бундай тикилиб туришганини англаб етдию, талвасага тушиб жиннилаб қолди. Юраклар ларзага тушиб ҳамма юзини четга ўгириб олди. Кўзларга ёш қалқди. Уриб кетган сув бўлса гўё «қурбон, қурбон!» дея даҳшат солиб шарқирайди, юракни ваҳмага тўлдиради...

Шу пайт ариқ оқсоқоли олдида қаердандир саллали домла-имом пайдо бўлди. Унга гап маъқуллай кетди. Сувнинг шовқинида унинг гапи бошқаларга эшитилмасди, лекин ҳамма бирдан баттар безовта бўлиб қолди. Орадан ҳечқанча ўтмай ариқ оқсоқоли фотиҳага қўл кўтарди, ҳар чеккадан «о-мин!» деган чақириқлар эшитилди. Ким-нималигига ақли етмай қўлини очди. ким-фожиани сезиб ўтакаси ёрилиб, бақрайиб туриб қолди. Кимдир «Қурбон қилинаркан!» деб юборди. Оломон бир чўчиб тушиб оёққа қалқиди. Фотиҳага кўтарилган қўллар ихтиёрсиз ёнга тушди.

Ариқ оқсоқоли билан домла юзларига фотиҳа тортишди. Лекин ҳар вақтдагидай чекка-чеккадан «оллоху-акбар!» деган садолар жўр бўлмади, юзлаб қўллар юзга тортилмай қолди. Кейин хон йигитлари қандайдир буйруқ олиб, ҳар чаккага тарқаб кетишди. Домла сув шовқинидан тинчроқ жойга чиқиб, қироат билан оломонга ваъз айта кетди:

— Эй мўминлар!— домла худди жаноза ўқиётгандай ҳамма бир жунжикиб тушди, яна тинчликни сақлади, — кўриб турибсиз, сувнинг қаҳри келадир. Нимагаки, қурбонлик қилинмади. Энди қонсираяпти. Қурбонсиз тўхтамайдур. Яратганнинг иродаси шундай — биз ожизмиз!.. Тўхтасинларсиз ожизмиз!..

Ҳечким буни кутмаганди. Кимнидир, қайсибир бечорани сувга қурбон қилишларини билардилар-у, лекин Тўхтасинларни ушлаб тўғонга босилишини ҳаёлга келтирмагандилар. Ўйлаб кўрмагандилар. Кутмагандилар. Шу заҳоти уч-тўрт жойдан юракни ўртаб юборадиган нола, йиғи кўтарилди. Одамларнинг кўзларидан тирқираб ёш чиқиб кетди.

Бирпасда кўз кўриб қулоқ эшитмаган тўс-тўполон бошланди. Жиннилаб қолган Тўхтасинларнинг дод-войига одамзод чидаб туриб бўлмайди. Хон йигитлари жаллодлардай сесканмай, уларни тутиб қўл-оёқларини боғлашади. Оломон ғуж-ғуж бўлиб ўзини четга олади, талвасага тушиб, эс-ҳушини йўқотган Тўхтасинлар хон йигитлари чангалига тушади, жон аччиғида дод солади, уларни шердай итқитиб ташлайди. Олиша-олиша охири бас кела олмай ўзини ерга отиб ҳўнграб йиғлаб юборади.

Бир жасур йигит от қоровул бўлиб қолган хон йигитига калла қўйиб йиқитдию, отга мушукдай сапчиб миниб устма-уст қамчи босди. Отнинг бошини чўл томонга буриб қочди. Хон йигитларининг кўзи тушгунча барханлар ошиб қораси кўринмай кетди.

Сув ваҳима солиб шарқирайди. Тўхтасинларнинг дод-фарёди юракни ўртаб ташлайди. Чекка-чеккада пиқ-пиқ йиғлаётганларнинг ҳисоби йўқ. Хон йигитлари Тўхтасинларни чирқиратиб тўғон бошига қараб судрашади. Қорабурага ўхшатиб, бирбирларига матаб боғлашади. Ҳеч шафқатсиз, қаҳри қаттиқ жаллодлардай, тап тортмай, сесканмай тирик одамлардан қорабура тайёрлашади.

Шу пайт ҳеч кутилмаганда каналнинг нариги қирғоғидан полвон наърасидай овоз келди:

— Эй мусулмонлар! Тўхтанг! Тўхтанг дейман!!

Ҳамма — чекка-чеккада пиқ-пиқ йиғлаётганлар ҳам, қўл-оёғи боғлиқ Тўхтасинлар ҳам, хон йигитлари ҳам туриб қолди. Бу девгавда, шоп мўйлов одамни ҳамма дарров таниди, у ҳозиргина Улуғнорга сув очган Тўхтасин сепоячи эди. У дўнгликда қўлларини мушт қилиб тукканича ҳезланиб турарди.

— Бу қандай гап! Бу қандай ваҳшийлик!— қичқирди у.— майли, йиғиб келинг, ҳайдаб келинг Тўхтасинларни!... Фақат тўғонга босганимас!! Йўқ! Қўйиб беринг Тўхтасинларга! Ҳоҳ, ўзини тўғон қилсин, ҳоҳ бошқа иложини топсин — сувни беркитсин! Бу қандай даҳшат ахир!! Одам дарахт эмас-ку! Сув одамдан азиз эмас-ку! Ундан қорабура қилса, тириклайин тўғонга босса! Қўйиб беринг Тўхтасинларнинг ўзига!...

Оломон оёққа қалқди. Шовқин кўтарди:

— Қўйиб беринг... Қўйиб беринг ўзларига! Ўзларига қўйиб беринг!...

Оломон шовқин билан хон йигитлари устига қараб юрди. Тўхтасин сепоячи ўзини сувга отди. Каналнинг бу бетига сузиб ўта бошлади. Унга бошқалар ҳам эргашиб, хон йигитлари ҳалқада қолишдан қўрқиб, талвасага тушиб ўзини четга урди. Дуч келган отга ўзини олиб чекка-чеккага қочворди. Оломон эса Тўхтасинларни қўл-оёқларини ечиш, бағрига босиш, кўз ёш қилиш билан овора бўлиб қолди. Улар ҳамма даҳшатларни, ғам-ташвишларни унутиб бир-бирларини бағриларига босишарди...

Бироздан кейин бутун канал қурувчилар сув урган жойга чумолидай ёпирилишди. Шох-шабба, хари-тўсин, тош-қумдан, сепоядан ҳечқанча ўтмай тўғон бунёдга келиб, сувнинг шарқираши пасайиб бора бошлади. Қурбонсиз ҳам сув аччиғидан тушиб, Улуғнор билан чўлга қараб оқиб кетарди. У энди енгилган эди, тақдири халқнинг измида эди...

Бу — тарих. Кечаги ёки бугунги гап эмас. Бир аср илгариги воқеа. Сув ҳамма нарсадан, ҳатто одамдан азиз қўйилган даврдан қолган воқеа...

Тўхтасин буваси ўшандаёқ одамнинг ўзини ҳамма нарсадан, ҳатто сувдан азиз деб билибдию, қанча Тўхтасинларни бегумон ўлимдан олиб қолишга журъат этибдию, энди бўлса, Ҳомид полвон акаси сувни одамдан азиз кўриб ўтирибди! Қандай даҳшат!... «Нимага менинг одамларим ишларкан бу ерда!! Нима кераги бор сув олмаганимдан кейин!» дейди-я!

Одамнинг қадрига етмаган киши раҳбар бўлмасада! Бунақа ишлардан четроқ турса-да! Ўзининг обрўси олдида кўпнинг манфаати бир пул бунақа раҳбарга! Бўлмаса, уялмай-нетмай «ўзим қилардим», «ўзим қилардим» деб керилармиди!..

М. МАНСУРОВ.
Фарғона.

У Й   Б Е К А Л А Р И Г А

Уйингиз доим озода бўлсин десангиз, уни ҳар куни тартибга солиб туринг. Албатта ҳар бирингиз маълум бир корхонада ишлайсиз. Ишдан ҳориб келганингиздан кейин, уй кўтариш малол келади. Ҳаммаёқни бир зумнинг ўзида саришта-саранжом қилиш анча қийин. Шу сабабли кирингизни деяйлик жума куни ювсангиз. Қолган ишларингизни бошқа куни қиласиз.

Шанба куни умр йўлдошингиз бозор-ўчар қилиб келгунча сиз уйингизни тартибга келтириб олинг. Полингизни ювиб, жиҳозлардаги чангни артиб улгурасиз.

Деразаларни кечки салқин тушганда очганингиз маъқул.

Уйда қилинадиган юмушлар жуда кўп. Лекин оз-оздан ҳар куни қилиб бориш керак. Ҳамма иш шанба-якшанбага қолиб кетмасин. Шундагина сиз дам олиш кунлари яхши ҳордиқ чиқара оласиз.

13 ИЮЛЬ
ШАНБА
БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 Музикали драмалардан парчалар. 18.40 Спорт эшиттириши (ўзбекча). 19.20 Қ. Бурнашова ва М. Аҳмедов концерти. 20.00 «Дугоналар» радиожурнали. Такрорий эшиттириш. 21.00 «Қардош коммунистик партиялар ҳаётидан» (ўзбекча). 21.10 Кишлоқ радиоклуби (ўзбекча). 22.20 «Кечалар юлдуз саваб» деган концерт. 23.10 Дам олиш концерти.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

19.00 Ҳажвий ҳикоялар (ўзбекча) 19.30 Татар шоирларининг шеърлари (русча). 20.00 Тожикистон санъат усталари куйлайди. 20.30 Озарбайжон куйлари. 20.50 «Проблемалар, тадқиқотлар, ғоялар» (русча). 21.00 Лист ва Рахманинов асарларидан концерт. 21.30 Татар куйлари.

14 ИЮЛЬ
ЯКШАНБА
БАЛИҚЧИЛАР КУНИ
БИРИНЧИ ПРОГРАММА

6.15 тонгги концерт. 7.45 «Шогирдлар устозлар ҳақида» деган эшиттириш (ўзбекча). 8.25 «Балиқчилар, сизлар учун» деган концерт. 9.30 Танбур тароналари. 10.30 Шарқ куйлари. 11.15 «Табассум» радиожурнали. 12.15 «Эрталабки салом!» (Москва). 13.30 Берлин радиоси эстрада оркестрининг концерти. 14.00 «ПАХТАКОР» радиожурнали. 15.00 «Конвертларни очганда» Радио эшитувчиларининг хатлари асосида эшиттириш (ўзбекча). 15.10 Балиқчилар кунига бағишланган концерт (ўзбекча). 17.40 «Экран янгиликлари»

18.00 Музикали салом (ўзбекча) 18.40 Г. Венявский асарларидан концерт. 19.20 Музикали глобус (ўзбекча). 20.00 «Ёшлик» радиостанциясининг программаси. 20.30 «Ёш ижрочилар—микрофон олдида» (ўзбекча). 21.00 «Дунё харитаси олдида» деган эшиттириш (ўзбекча). 21.10 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун дам олиш концерти. 22.20 «Табассум» радиожурнали. Такрорий эшиттириш. 23.10 «Куйлар тинглаб дам оламиз» деган концерт.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 Болтиқ бўйи республикалари композиторларининг эстрада куйлари. 9.15 Реклама ва эълонлар. 9.30 Концерт (русча).

19.00 Мақомлардан парчалар. 19.30 «Композитор Энрико Гранадос» деган музикали новелла. 20.00 «Юность» радиостанциясининг программаси (Москва). 21.00 Дам олиш концерти (тожикча). 21.30 СССР санъат усталарининг концерти

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

14.00 1. «Россияни ҳаёти саҳифалари». 2. «Б. Красавицкая куйлайди» деган концерт-очерк. 3. Япон эстрадасининг концерти. 4. Верди. «Трубадур» операси.

13 ИЮЛЬ
ШАНБА
БИРИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

18.00 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Олов қалбли кишилар» 19.00 «Зор атдинг». Концерт. 19.40 Телевизион янгиликлар 19.55 Эшиттиришлар программаси.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.00 Рангли телевидение программаси. 21.00 Интервидение. Енгил атлетика бўйича халқаро ўртоқлик учрашуви. СССР — ГДР—ПОЛЬША терма командалари ўртасидаги мусобақа. 22.15 «Огонёк» балиқчилар кунига бағишланади. 23.30 «Вақт» информацион программаси. 24.00 «Дўстлик экрани. «Кельнлик капитан». Бадиий фильм. 01.50 Москва эшиттиришларининг охири.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
МОСКВА КЎРСАТАДИ

18.30 Эфирда «Молодость» ВЛКСМнинг 50 йиллигига бағишланган эшиттириш. 19.30 Рангли телевидение программаси.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.00 «Шанба, кунуштадан сўнг». Музикали дам олиш программаси (такрорий эшиттириш). 20.40 «Шарқ назми тароналари» Концерт. 21.30 «Кундузги сеансга икки билет». Бадиий фильм.

14 ИЮЛЬ
ЯКШАНБА
ИККИНЧИ ПРОГРАММА
БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 10.55 Эшиттиришлар программаси. 11.00 Болалар учун телефильм. 11.10 Биз мактабга борамиз. Боғча болалари чиқиши. 11.35 «Пиф-паф қироли» Телеспектакль. **Ўзбек тилида:** 13.00 Ўсмирлар учун «Мўъжизалар оламига саёҳат». 13.40 «Хаёлпарастлар». Бадиий фильм. 14.05 Буни ҳар ким билиши керак! 14.20 «Хотин-қизлар, сизлар — учун». 14.50 Қозоқ тилида область фестивали қатнашчиларининг концерти. 16.55 Эшиттиришлар программаси. 17.00 Шоирлар болаларга. 17.20 «Бугун балиқчилар куни» **Рус тилида:** 18.20 «Ахборот» информацион программаси. **Ўзбек тилида:** 18.50 «Ёшлик» студияси кўрсатади. Интернационал дўстлик клуби. 19.30 «Ахборот» информацион программаси. 20.00 «Марҳабо, фарғоналик санъаткорлар», фильм (рус тилида).

МОСКВА КЎРСАТАДИ

22.30 ФУТБОЛ бўйича СССР биринчилиги учун «ДИНАМО» (Киев)—АСК (Ростов-Дон). 00.15 «Етти кун». Халқаро прграмма. 01.00 Москва эшиттиришларининг охири.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 11.00 Ўқув эшиттиришлари программаси. Олий ўқув юртларига кирувчилар учун. Физикадан машғулот. 12.00 Олий ўқув юртларига кирувчилар учун. Химиядан машғулот.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

13.00 Телевизион календарь «Бугун балиқчилар куни». 13.30 Украина санъати музейи. 14.00 «Хотин-қизлар, сизлар учун». Тележурнал. 14.30 «Ишчан кишилар». Бадиий фильм. 15.50 Интервидение «Моҳир қўллар» деган эшиттириш олиб кўрсатилади. 16.20 Ўқувчилар учун. «Марик Пегуснинг саргузашти» номли кўп серияли телевизион бадиий фильмнинг еттинчи серияси. 16.50 Совет Армияси ва Флоти жангчилари учун. 17.20 Музикали киоска. 17.50 Эфирда «Молодость» Москва — София. 18.30 «Зангори экран» ҳафталиги. 18.45 Қишлоқ клуби. 19.30 Рангли телевидение программаси. 21.00 Интервидение. Енгил атлетика бўйича халқаро ўртоқлик учрашуви. СССР — ГДР —Польша терма командалари ўртасидаги мусобақа.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА
ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ

Қирғиз тилида: 17.00 Экран — болаларга. 17.20 Қирғиз санъати усталари. 18.10 Кинопанорама. 19.25 Эшиттиришлар программаси. **Рус тилида:** 19.30 «Сеҳрли қалам». 20.00 «А» класси бўйича хотин-қизларнинг волейбол бўйича зонал СССР биринчилиги учун. 21.00 «Тугалланмаган қисса». Бадиий фильм. 22.15 Музикали танаффус.

13 ИЮЛДА

Сангам — САНЪАТ САРОЙИ (кечқурун).

Ер эгаси — «ДРУЖБА» (1 залда, тоқ соатларда), «ЧАЙКА» (кечқурун).

Ҳиндлар суянчиғи — «ДРУЖБА» (2 залда, жуфт соатларда), «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК» (кечқурун).

Салават Юлаев — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 9.45 минутда).

Уста жаллод — «МОСКВА» (кечқурун).

Капрал револьвери — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кеч 6 ва 8 да).

ЁЗГИ БИНОДА

Килиманжаро қори — «ХИВА».

Қаттиқ ёнғоқ — «ФЕСТИВАЛЬ», «НАВОИЙ номли.

Капрал револьвери — ТЕЛЬМАН номли.

14 ИЮЛДА

Сангам — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Ҳиндлар суянчиғи — «ЎЗБЕКИСТОН», «ДРУЖБА» (2-залда, жуфт соатларда) «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Салават Юлаев — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 11, кундуз 3, кеч 7 ва 10.40 минутда). «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10, кундуз 4, кеч 9.40 минутда).

Ер эгаси — «ДРУЖБА» (1-залда, тоқ соатларда), «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Уста жаллод — «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Жин — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 1, 5 ва кеч 9 да).

ЁЗГИ БИНОДА

Қаттиқ ёнғоқ — НАВОИЙ номли, «ФЕСТИВАЛЬ».

Килиманжаро қори — «ХИВА».

Капрал револьвери — ТЕЛЬМАН номли.

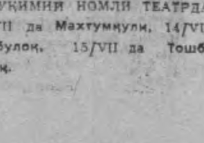

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 13/VII да Махтумқули, 14/VII да Кизбулоқ, 15/VII да Тошболта ошиқ.

М. ГОРЬКИЙ НОМЛИ ФАРҒОНА ОБЛАСТЬ МУЗИКАЛИ ДРАМА ВА КОМЕДИЯ ТЕАТРИНИНГ

ТОШКЕНТ ШАҲРИДА 15 ИЮЛДАН 23 ИЮЛГАЧА ЎТКАЗИЛАДИГАН

ГАСТРОЛЛАРИНИНГ РЕПЕРТУАР ПЛАНИ

Муқимий номли театрнинг ёзги биносида

15 июль НУРХОН,
16, 22 июль ГУЛ ва НАВРУЗ,
17 ИЮЛЬ АЯЖОНЛАРИМ,
18, 21 июль ТУЛИНОЙ
19 июль ИНСОФ
20, 23 июль КОНЦЕРТ

Томошалар кеч соат 8 яримда бошланади.

Билетлар сотилмоқда.

Қашқадарё область Шаҳрисабз район Фрунзе номли 14-сон ўрта мактаб томонидан Садуллаев Нафас номига берилган 539925 номерли йўқолган

ЎРТА МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ АТТЕСТАТ

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Тошкент шаҳар Ғ. Ғулом номли 169-мактаб томонидан Маликова Парида номига берилган 45705 номерли йўқолган

ЎРТА МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ АТТЕСТАТ

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Тошкент шаҳар, 63-мактаб томонидан Максудходжаева Машнура Нигмановна номига берилган 610584 номерли йўқолган

ЎРТА МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ АТТЕСТАТ

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!
«ТАШКОМИССИОНТОРГ»НИНГ КОМИССИОН МАГАЗИНЛАРИ тикув буюмлари, пойафзаллар, газламалар, трикотажлар, гиламлар, гилам буюмлари, шунингдек янги ва фойдаланилган музика ва радио товарлари, хрусталь, чинни, мебель ва бошқа товарларни

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ ВА СОТАДИ

5, 21 магазинлар — Госпиталь.
7, 8, 24, 26 магазинлар — Оқтепа.
27 магазин — марказий.
4, 9, 14, 33 магазинлар — Олой.
39 магазин — Паркент.
11, 12 магазинлар — Қуйлиқ бозорларига.
3 магазин — шаҳар ярмаркасига жойлашган.
6 магазин — Чилонзар массиви, 5 квартал, 1-уй, «Халқлар дўстлиги» проспекти;
1 магазин — К. Маркс кўчаси, 20 уй, 13 магазин, Т. Шевченко кўчаси, 68 уй, 2 магазин Апанасенко кўчаси, 6 уйга жойлашган.
Қайтадан очилган 15 комиссион магазини 4-жилгородокдаги Дубовая кўчасига жойлашган.
«Ташкомиссионторг»нинг комиссион магазинлари хизматидан фойдаланинг!

ТОШКЕНТ ТАКСИМОТОР ЮК ТАШИШ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ

аҳолига хизмат кўрсатишни яхшилаш мақсадида, буюртмалар қабул қилиш бўйича қўшимча пунктлар очди:
«Савдо марказида» —Чилонзор массиви. Телефонлар Ж-7-00-20, Ж-7-11-16;
Високовольт массиви, 82 уй. Телефон Е-6-57-64;
«Тошкент» меҳмонхонаси;
Калинин номли майдон — Телефон 4-14-25;
Вокзал олди майдони —Телефон В-3-89-69;
Буюртмалар шахсий ва иш жойидаги телефонлар орқали сутканинг ҳамма соатларида қабул қилинади.
Шахсий ёки иш жойида телефони бўлмаганлар қабул қилиш пунктларида заказ қилишлари мумкин.
Кундузги заказлар 20 минут ичида бажарилади.
ГРАЖДАНЛАР! Таксомотор хизматидан фойдаланингиз!

ТОШКЕНТ ЛОЙИҲАЛАШ-МОНТАЖ ИШЛАРИ БОШҚАРМАСИГА

Тошкент ва жойларда ишлаш учун

Сим ва радио алоқа, электрон ва ҳисоблаш техникаси бўйича инженер-техниклар; алоқа линия монтажчилари (ҳамма разрядлари), шофёрлар, экскаваторчи-тракторчилар, токарлар, слесарлар, газоэлектр-пайвандчилар, аккумуляторчилар, ёрдамчи ишчилар, алоқа-монтажчи касбини ўрганиш учун шогирдлар

КЕРАК

Якка ҳолдагиларга ётоқхона берилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Чилонзор массиви, 1-квартал, 28-уй, 3 подъезд (9, 11, 15 трамвайлар, 6, 23, 24, 26, 54, 59 автобуслар, 2, 9, 10, 12 троллейбусларнинг «Пионерская» бекати).

Телефонлар: Ж-7-03-70, Ж-7-04-50, Ж-7-36-81, Ж-7-35-76.

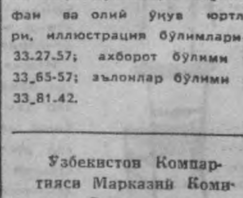

Тошкент шаҳар, Дзержинский кўчаси, 15-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ. Коммутатор — 33-02-49 дан 33-02-58 гача, редактор ўринбосарлари — 33-29-33, 33-29-09; масъул секретарлар—33-27-22; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари — 33-29-42; саноат, қурилиш ва транспорт бўлими —33-27-03; адабиёт, санъат ва маданият бўлими — 33-29-55; хатлар ва оммавий ишлар, физкультура ва спорт бўлимлари—33-29-70; фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари—33-27-57; ахборот бўлими — 33-65-57; эълонлар бўлими — 33-81-42.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Индекс 64579.

Нашр. № 2498. Р. 14838.

Редактор С. М. КАРОМАТОВ.